

Naš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsako soboto: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 5 K, za pol leta 2 K 50 v. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposlane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Uredništvo in upravnništvo je v Kamniku, kamor naj se izvolijo pošiljati dopisi, naročnina in reklamacije. Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo tristočna petit-vrsta po 14, 12 in 10 v. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Volilna reforma. — Bojkot avstrijskih trgovcev na Ogrskem. — Štrajk v Italiji. — Praznik svobode na Ruskem. — K gibanju kmetov na Ruskem. — Položaj na Ogrskem. — Političen pregled. — Štajersko: Dr. Korošec — kandidat. Razno. — Koroško: Razno. Primorsko: Opatija in Slovani. Razno. — Kranjsko: Razno.

Podlistek: Beguni z otoka Sahalina.

Volilna reforma.

(Prvi nastop princea Hohenlohe. — Odpor Čehov. — Bistvo volilne pravice. — Reformo uvedejo na vsak način. — Štajerske resolucije. — Dr. Šusteršič in naše „stališče.“ — Volilna reforma in Slovenci.)

Minuli torek je bila prva seja zbornice, odkar je stopil na Gavčevo mesto princ Hohenlohe. Napetost je bila splošna, dasi ni bilo pričakovati nič „napetega.“ Da je volilna reforma na poti, od katere ni mogoče nazaj, da postane zakon tako ali tako, to vemo vsi v naši monarhiji, to je povedal princ še pred sejo vsakemu pri njem se mudečemu politiku, to — in nič drugega ni mogel povedati Hohenlohe tudi v prvi seji. Razvijati celega programa, kakor je storil do sedaj še vsak novo nastopajoči predsednik, ni imelo nobenega pomena; temu se je znal princ na primeren način izogniti. Saj ni bil poklican prav zaradi nič drugega kakor zaradi volilne reforme, torej bi bilo tudi neprijemno razmeram, govoriti zdaj še o drugih stvareh, tembolj ker bi tudi novi minister prav nič novega povedati ne mogel.

Že nekaj tednov se je pogajal mladi cesarski princ — Hohenlohe je do sedaj najmlajši izmed vseh ministrskih predsednikov, kar smo jih še imeli v Avstriji — z vsemi političnimi voditelji. Posrečilo se mu je doseči sporazum-

ljenje s Poljaki, ki so vrgli Gavča, dobil je za se razne nemške voditelje, razgovarjal se je tudi s slovenskimi liberalnimi in klerikalnimi poslanci, ali kakor se zdi, težkoče mu pripravljajo Mladočehi, tista struja in stranka, ki je bila do dne ena izmed najneustrašenejših in najodkrito-srčnejših bojevnic za splošno in enako volilno pravico.

Kakor tudi pomenja volilna reforma v obliki, ki jo je izdelala vlada, pridobitev vseh avstrijskih narodov, vendar je res, da ne odgovarja docela principu enakosti. Gotovo pa je, da ni dobiti v sedanjih zbornici nobene večine, ki bi glasovala za reformo v takem smislu, da bi dobila notranja večina Avstrije svoje lice tudi na zunaj t. j. slovansko, zato je brezmi-selno, postaviti se na stališče: vse ali ničesar. Baš Čehi, ki so bili do sedaj večkrat mojstri v svoji etapni politiki, morajo priti do spoznanja — ako so res odkritosrčni zagovorniki odstranitve privilegijev — da je tudi ta volilna reforma šele ena stopnja, da ni ona cilj politiki in ideal državnega življenja, ampak da je samo sredstvo, samo orožje v parlamentarnem, v političnem življenju.

Narodi v Avstriji pričakujejo z napeto pozornostjo, kaj prinesejo prihodnji dnevi. Da je postal ministrski predsednik mož z demokratičnimi načeli, ki je prav tako uverjen o potrebi kakor prepričan o neizogibnosti volilne reforme, bi ne povedalo še prav ničesar več, kakor da smo dobili v njem odkritega zagovornika volilne reforme, da se ni izjavil princ jasno in odločno: vsak odpor bi bil zaman. Z drugimi besedami: ako ni mogoče dobiti za reformo strank na podlagi kompromisa, medsebojnega sporazumljenja, postane reforma zakon na način, kjer se ne bo dalo nič več govoriti, v obliki, na kateri ne bo mogoče ničesar več izpreminjati.

krajev se je nagibal h koncu; slabi zadnji solnčni žarki so padali pošev skozi zamazane šipe. Zdelo se mi je, da leze iz kota moje sobe neprodna tema, ki obdaja tudi tesne, ki so se nagibale nad mojo glavo druga drugi. Nekaj časa sem še motril nerazločne obrise mogočne, sredi jurte stoječe peči, kakršno dobimo pri vseh Jakutih,²⁾ toda vsled nastopajoče stene so izginjali tudi ti obrisi... Vse okrog mene je bilo temno. Samo na treh mestih se je nekaj svetilo na šipah, obdanih z ledenimi cveticami.

Minute in ure so izginjale tako, ne da bi se tega zavedal, mene pa se je polasčala vedno večja otožnost in hrepenenje. Vstajali so v meni razdražljivi spomini na one brezmejne daljave — do gor, gozdov, brezdanjih step — ki so me ločile od teh krajev, tako dragih in ljubih, a izgubljenih za večno. In prav vsled tega so me vabile vedno močnejše k sebi.

To kopnenje, nekdanje le majhna slabotna iskra v mojem srcu; bol, ki sem jo zatiral a ne zatrl; vse to upanje v najglobljem kotu mojega srca — vse to je postajalo zdaj mogočnejše, priplazilo se je iz najskrivnejših kotov, a že je

Danes prihaja seveda še vsaka stranka s pretiranimi zahtevami. Eni hočejo imeti za to, da glasujejo za nje, posebne avtonomne pravice v svojih deželah, drugi bi dobili radi v zahvalo za glasovanje celo vseučilišče — kakor da je tudi splošna in enaka volilna pravica le koncesija kakemu narodu ali stranki, in ne upravičena zahteva vseh narodov, vsega človeštva! Ali da prihajajo razne stranke z mnogokrat docela pretiranimi zahtevami, kakor da bi bila to njih zadnja beseda, se ne smemo čuditi. Zdaj, ko se gre za kompromis, zahteva vsakdo čim več, ker itak ve, da ne dobi vsega. Dati vse vsakomur bi se namreč reklo onemogočiti reformo. To ve prav tako vlada kakor stranke, in resnično odjenjati bi le one stranke ne hotele, ki so sovražnice ljudstva, ki ne spoštujejo pravic narodov.

Izjava štajerskih politikov in resolucije zaupnikov iz Štajerske, ki pozivljejo svoje poslance, naj izstopijo takoj iz Slovanskega kluba (ki mu načeluje klerikalni vodja dr. Šusteršič) če se ta kategorično ne zavzame za povišanje mandatov na Štajerskem in Koroškem in naj glasujejo v slučaju, da vlada teh zahtev ne uvaža, proti reformi, so sicer izraz ogorčenja proti dr. Šusteršiču, ali več ne. Brezdvomno je res, da se je prodala nekaterim poslaneu iz Slovanske Zveze — javnost je obsodila in sodi dr. Šusteršiča! — na ljubo in korist usoda Štajercev in Korošcev. Toda tu se imajo obrniti štajerski poslanci proti krivcem, ne pa proti volilni reformi. Čemu stresati v tem slučaju jezo na Gavča in vlado? Brez direktive in vednosti jugoslovanskih poslancev — bodimo natančnejši in imenujmo takoj osebo: predsednika Slovanske zveze dr. Šusteršiča — se načrt, kakor ga je predložila vlada za naše kraje, gotovo ni napravil. Čemu se potem zaganjati v uzmoviča, tatovom pa puščati svobodo? Zakaj

dvigalo svojo glavo mogočno kvišku, da mi šepeta na uho sredi te črne teme one prav tako jasne kakor strašne in usodopolne besede: „Vedno ostaneš v tem grobu, živ si pokopan, vedno!“

Rahlo eviljenje, ki je dospelo s strehe skozi dimnik v sobo, me je vzdramilo iz teh težkih misli. Bil je glas mojega zvestega prijatelja psa Cerbera, ki je stal drgetaje v mrazu na straži in me zdaj vprašal, kaj mi je, zakaj ne zanetim na ognjišču.

Vzdramil sem se, ker sem čutil, da bi podlegel v boju s temo in molkom, in pograbil sem po onem sredstvu, ki je bog vsaki sibirski jurti — po ognju.

Jakuti kurijo celo zimo neprenehoma, zato nimajo nobene priprave, s katero bi zapirali dimnik, mi izgnanci pa smo si napravili tak ključ, ki ga je bilo treba odpirati od zunaj. Zato sem moral na streho.

Šel sem po stopnjicah, ki sem jih usekal v sneg, obdajajoč kočjo tako visoko, da je ni bilo videti iz snega. Naša jurta je stala na koncu jakutske vasi, in stoječ na strehi sem videl celo njih naselbino, ležečo v tej dolini, obdano krog in krog od gorovja. Z naše strehe si opazil luči

Beguni z otoka Sahalina.

Sibirska povest. Spisal Vladimir Karalenko.

Sahalin je šestkrat tako velik otok, kakor kranjska dežela. Leži v japonskem vodovju in je bil do lanskega leta v ruski oblasti. Le-sem so prepeljavali svoje največje zločince. Domačini na tem otoku hitro izumirajo, danes jih je jedva še 5—7000. Severna polovica otoka je po zadnji mirovni pogodbi ruska, južna pa japonska. Tem se je šlo zaradi obilnega ondotnega ribjega lova, ker so te ribe najizbornejše gnojilno sredstvo za izsočeno japonsko polje. Za časa japonske vojske je oborožila ruska vlada vse deportirane kaznjence, da so branili otok proti Japoncem.

1.

... Moj tovariš je odpotoval, zato sem bil v svoji jurti¹⁾ sam.

Delati nisem hotel, in ležeč na svoji postelji v polutemi, ker nisem hotel prižigati ognja, sem se udajal nehote onemu težkemu premišljevanju, ki se nas rado polasča, če vlada okrog nas mir in tema. Kratki dan mrzlih severnih

¹⁾ Jurte imenujejo v Sibiriji kočje, napravljene iz lesa in klobučine.

²⁾ Jakuti so sibirski domačini. Svoje izgnance naseljuje ruska vlada mnogokrat med Jakute.

ne nastopiti odkrito in napadati dr. Šusteršiča izza ovinka skrivaje se za plašč c. kr. vlade?*

Nam se je že od raznih strani očitalo, da se za volilno reformo premalo zanimamo, da ne povemo nikjer svojega „stališča“, zlasti pa da se pečamo vse premalo z ulogo, ki je bila dodeljena pri stvarjenju volilne reforme našemu častitemu nasprotniku, vodji kranjskih klerikalcev, dr. Ivan Šusteršiču; da se zanimamo in pišemo o stvareh, ki so vse manjše vrednosti itd. Pripoznamo. Ali kot starim grešnikom nam bo poplavljanje zelo težko. Vsa javnost očita dr. Šusteršiču — celjska Domovina, govorniki na raznih shodih so javno in točno imenovali njegovo ime, ne da bi se imeli zato pred sodiščem zagovarjati — da je prodal štajerske in koroške Slovence koristim svoje stranke na Kranjskem na ljubo, očitajo mu vse mogoče nizkosti itd. Naše „stališče“ v tej zadevi je tako: samo tisti, ki jih je stvar presenetila, so imeli vzrok, pečati se s tem tako obširno. Da je postopal dr. Šusteršič tako in ne drugače — ali je bilo kaj drugega sploh pričakovati? Kajti kakor cenimo politično moč in zmožnost dr. Šusteršiča visoko, tako malo cenimo njegovo moralo, njegovo etiko. Mož, ki je baje od mladih nog v svojem srcu bogotajec, ki je vstopil v klerikalno stranko iz gole spekulacije — dr. Šusteršič bo vedel prav dobro, na kaj ga spominjamo! — tak človek res ni mogel delati drugače. Čemu ga udarjati zdaj po ovinkih, in sklepati resolucije, ki plaše po Štajerskem, pa so namenjene Ljubljani? Sklicevanje klerikalnih krogov na liberalne poslance, zakaj se niso ti prav nič ganili, pa je prenaivno. Kdo pa je še čul, da so slovenski liberalni poslanci sploh kaj storili?

Pri volilni reformi smo v celoti izmed vseh avstrijskih narodov Slovenci najboljše prizadeti, kajti dobili smo sorazmerno več poslancev, kakor nam jih gre po številu prebivalstva — kratek račun dokaže to — ali da je razdelitev mandatov na Štajerskem, zlasti pa na Koroškem naravnost nečuvna, tega seveda nihče odrekati ne more. Izjemo delajo morda nemški nacionalci, Vsenemci in dr. Šusteršič. Izhod pa je mogoč le tako, da odstopi Kranjska troje poslancev koristim Slovencev na Koroškem in Štajerskem. Druge poti ni, vprašanje nastane samo, če ni trenotek za to že zamujen. Kdo ima krivdo pri tem — in da zadene ta tudi liberalne poslance — je jasno.

Ali ustavljati se volilni reformi, se pravi danes: varovati privilegije plemenitajev in veleposestnikov, izločevati iz zbornice zastopnike ljudstva, izročevati usodo narodov na milost in nemilost ljudem, ki jih ni izbralo ljudstvo, ampak nekaj privilegiranih stanov. Vse nam pove, če vemo, da pošlje v zbornico nekaj tisoč veleposestnikov 85 poslancev, in na drugi strani pet milijonov volilcev le 72! Zato je dolžnost tudi vseh poslancev, da sprejmejo volilno reformo. Pri tem pa morajo imeti vsi po-

v njih kolibah, kjer je stanovalo tudi nekaj potomcev ruskih naselnikov in nekaj semkaj izgnanih Tatarov, danes pa je ležala nad naselbino siva neprodorna megla, tako da je bil ves razgled zaprt. Samo visoko gori nekje je bledele zvezde: bila je samo ena, ki si jej je posrečilo prodreti s svojimi žarki to mrzlo haljo.

Vse na okrog grobna tihota... Holmi ob bregu reke, borne kočje sela, mala kapela, njive, gozd — vse se je vtopilo v neizmerno morje megle. Streha moje kolibe, na kateri sem stal, z dimnikom sezidanim iz gline — ob nogah se k meni stiskajoči pes — se je zdela kakor otok sredi neprodornega, neizmernega morja. Od nikoder živega glasu, vse mrzlo in grozo vzbujajoče. — Črna noč se je tiho razprostirala nad zemljo...

Cerber je natihem zaevilil. Ubogo živalico je moralo tudi stresati vsled ostrga mraza; stiskala se je k meni, iztegnila vrat in napela ušesa. Pazno je gledal Cerber v neprodorno temo.

Pes je prizdignil glavo in zagodrnjal. Postal sem pozoren. Izpočetka je bilo vse tiho, kmalu pa je prodril skozi temo glas, rahlo — zatem še eden, zopet iznova. V mrzlem zraku je trepetal odmev udarcev konjskega kopita.

štene roke; tudi nemška nestrpnost najde prej ali slej svojega maščevalca.

Nas Slovencev — štajerskih poslancev je čvetero — je premalo, da bi mogli preprečiti volilno reformo, zato smo imeli hoditi drugo pot: z drugačnimi sredstvi nastopiti, kajti da se izvede reforma na vsak način, o tem ni dvoma; če ne z nami pa proti nam. Ali ni torej prenačljiven klic „glasujte rajši proti njej“, ali ni bilo mogoče dati poslancem drugačne direktive? Obrniti ost tja — in to korenito — odkoder smo res prizadeti!

Danes na petek ima državni zbor zopet svoje seje. Pričakovati je torej, da pade odločitev prav kmalu.

Bojkot avstrijskih trgovcev na Ogrskem.

(Prvi poskusi pred 60 leti. — Tulpe. — Nasilna sredstva pri izvajanju bojkota. — Pretnje avstrijske industrijske zveze. — Psi in avstrijski potniki.)

V splošnem boju, ki ga je vodila krona z Budapešto, je vzrastla samozavest madžarskega naroda močnejše kakor kdaj prej. Spoznanje, da jih dela njih gospodarska odvisnost od Avstrije tudi politično edvisne od te države, jih je privedlo do tega, da so napovedali splošni bojkot avstrijskim izdelkom. Že oče sedanjega trgovskega ministra Ogrske, Lajoš Košut, si je na vso moč prizadeval, ustanoviti društvo, ki bi ne imelo drugega namena, kakor uresničiti splošni bojkot Avstriji. „Kupovati samo pri Madžarih!“ — to je bil klic njegovega društva, ali stvar je vsled važnejših tedanjih političnih dogodkov, še več pa, ker je bil tedaj, ko ni imela Ogrska še nobene svoje industrije, ta bojni klic neizvedljiv, zaspala.

Ali kar je bilo pred šestdesetimi leti neizvedljivo, je danes mogoče. Madžari so si ustanovili s pomočjo avstrijske vlade svojo industrijo, in dasi je ta mlada, vendar bo mogla nadomestiti avstrijski trg. Dali je ta madžarska industrija tudi res narodna, je zelo dvomljivo, kajti velika podjetja na Ogrskem so domalega vsa v židovskih rokah. To pa madžarskih narodnjakov ne moti — glavno, da so izdelane stvari v njih deželi.

Gibanje splošnega bojkota je postalo šele v zadnjem času akutno. Njega pristaši so pričeli nositi kot znamenje narodno evetico Madžarov — tulpo. Kar je Nemcu plavica, Angležu vrtna roža, Italjanu margarita ali Slovanu lipov cvet — to je Madžaru tulpa. V tem znamenju izvaja danes Madžar bojkot tujcu.

Ker se vrši bojkotiranje na celi črti in vstrajno, so prišli avstrijski podjetniki — najbolj so prizadeti naši Židje in Nemci — v največjo zadrego. Njih zveza je podala tozadevno naši vladi posebno spomenico, v kateri naznanja, da hočejo poseči industrijalci po samopomoči, za katere posledice ne sprejemajo no-

V mislih pri samotnem jezdecu, ki je moral biti, sodeč po odmevu še najmanje dvoje vrst³⁾ oddaljen od moje jurte, zlezem hitro v svojo kolibo nazaj. Eno minuto z golim licem zunaj, in zamrznil bi mi nos ali pa celo lice. Cerber je šel za menoj. Zatulil je v smer, od koder je prihajal jezdec.

Ne dolgo za tem je vzplapolala na ognjišču prva trska. Naložil sem na ogenj še drva, in kmalu je bila notranjost mojega stana docela izpremenjena. V prej tihi koči je zdaj vse prasketalo in pokalo, ognjeni jeziki so oblizavali polena, igrali so se, poljubovali se, les pa je pokal in prasketal neprestano. Nekaj živega je vstopilo v mojo izbo, vživel so se vsi koti. Od časa do časa pa je pojenjalo prasketanje, in potem sem čutil, kako so švignile žareče iskre skozi dimnik v mrzli zrak.

Takoj nato pa se je pričela stvar zopet iznova, z osveženimi močmi, in pokalo in prasketalo je, kakor da bi kdo streljal iz samokresov.

Nisem se zdel samemu sebi več tako zapuščen kakor prej. Bilo mi je, kakor da se je oživel vse okrog mene, da se vse premika, da vse pleše. V tisočerihi bojah so se izpreminjale

³⁾ Vrsta = nekaj nad en kilometer.

bene odgovornosti, če ne stori vlada konec madžarskemu bojkotu.

Kot način, kako brezobzirno in nestrpno izvajajo Madžari ta bojkot, naj navedemo nekaj značilnih potez iz tega gibanja.

Agitacija za bojkot presega v resnici vse postavne meje. Po vseh mestih so potrgali, zažgali ali zamazali Madžari reklamne plakate, ki priporočajo avstrijske izdelke; ponajveč mladi ljudje priderejo v trgovine in trgovci jim mora predložiti vse svoje knjige, da dokaže s tem, da ne prejema iz Avstrije nobene stvari. Če pa ne more tega dokazati, razglasijo bojkotisti po plakatih in časopisih njegovo ime, tako da je s tem dotični trgovec uničen. Nad vhodom pri prodajalnah bleste tablice: „Psom in avstrijskim trgovskim potnikom vstop prepovedan!“ Prodajalci šolskih potrebščin so se morali zavezati učiteljem na javnih šolah s častno besedo, da ne bodo prodajali nobenih avstrijskih izdelkov več itd.

Tem načinom hočejo zapreti Madžari tujim izdelkom mejo, da okrepe in utrdijo s tem svoja lastna podjetja.

Štrajk v Italiji.

(Vzrok. — Policija strelja v zadružniškem poslopju na delavce. — Štrajk se razširi po vseh velikih mestih. — Nesporazumljenje med socialističnimi poslanci in njih volilci. — Konec štrajka. — Socialisti odlože svoje mandate. — Ministerski predsednik Sonnino.)

V zadnji številki smo poročali o velikem štrajku delavk po predilnicah v Turinu, ki so zahtevale predvsem znižanje delavnega časa na deset ur. Ker so se tovarnarji izpočetka upirali, in se niso hoteli niti pogajati, so pričeli tudi delavci drugih strok s štrajkom. V istem hipu so se tovarnarji udali in dovolili delavkam — kakor smo že poročali — deseturni delavnik. Ali že je bilo prepozno. Število štrajkujočih je narastlo od 8 na 30 tisoč, in ker niso imeli nobenega javnega lokala na razpolago, v katerem bi razpravljali o svojem položaju, so se zbirali delavci na ulicah. Oddelki konjenikov so patrolirali kmalu po cestah, in naravno, da je prišlo med vojaki in delavci do konfliktov, ki pa niso postali nikjer resni. Na večer so pričeli konjeniki izpraznjevati veliki trg v Turinu. Dasi so nastopali vojaki precej surovo, vendar niso delavci odgovarjali. Vsi so bili namenjeni v svojo zadružno hišo. Medtem je prišla na pozorišče še policija, ki jo je udrila kakor besna za delavci. Policisti so skočili v vežo zadružne hiše in streljali na delavce. Oddali so 13—15 streliv. Osem delavcev je bilo ranjenih, dva smrtno nevarno. Kakor blisk se je raznesla vest o tem napadu po celem Turinu in potem tudi po drugih mestih Italije. V hipni razburjenosti, ki se je polastila vsega italijanskega delavstva, so sklenili splošni štrajk. Res so delavci zapustili tovarne, zidarji svoje stavbe in pričeli s stavko,

zdaj šipe v oknih, odseval je v njih ogenj. In dobro se mi je zazdelo pri misli, da sveti v temni noči moja na samotni stoječa kočja daleč daleč na okrog, kakor ognjenik, ki meče iz sebe na tisoče isker, ki plešejo trepetaje v zraku in ugasnejo naposled v dimu.

Cerber se je ylegel nasproti peči na tla in gledal napeto, nepremično kot bela prikazen v plamen; samo tu in tam se je obrnil z glavo proti meni in iz njegovih oči je odsevala hvaležnost in zvestoba. Zunaj je bilo slišati težke korake, toda Cerber je ostal miren, ker je vedel, da so to naši konji, ki so stali zdaj kje pod streho, drgetaje v mrazu, in se stiskali zdaj ob steno. Šli so za ognjem, zroč v veselo skakajoče iskre in v široki pas belega dima, ki se je dvigal kakor dolga sveča proti nebu.

Nemirno se je zdaj pes obrnil, zarenčal in skočil k durim. Odprem vrata, Cerber skoči na stražo, jaz pa gledam na dvorišče. Onega samotnega popotnika, ki sem ga čul prej prihajati iz dalje, je zapeljal ogenj v moji peči. Baš je odprl svojemu osedlanemu in s tovorom obloženemu konju vrata pri ograji.

Znancev nisem nobenih pričakoval, in tudi izmed Jakutov kdo ne bi hodil tako pozno tod

vzlic temu da je osrednje vodstvo socialistične stranke odsvetovalo štrajk. Ta je pa trpel le nekaj dni. Delavci so se vrnili kmalu na svoja mesta nazaj.

Ker pa je postopala policija v Turinu tako protipostavno in protičloveški, ker je rabila nadalje vlada o priliki štrajka povsodi vojaštvo, so vložili socialistični poslanci v italjanski zbornici posebno zakonsko predlogo, s katero naj se preprečijo v bodoče podobna klanja, kakor so se dogodila v Turinu, ravno tako naj se prepove rabiti o priliki štrajkov vojaštvo. Socialisti so zahtevali, da mora priti ta njih zakonska predloga pred vsem drugim na razpravo. Proti temu se je oglašil poleg nekaterih poslancev tudi ministerski predsednik Sonnino, češ, da o kakem delavskem klanju v Turinu ne more biti govora, javni organi so storili le svojo dolžnost, ker so jih delavci ovirali pri izpolnjevanju svoje naloge. Pri poimenskem glasovanju je bila zahteva socialistične frakcije odklonjena s 199 glasovi proti 28.

Glede na to so socialistični poslanci naznanili v posebnem pismu, da odlože svoje mandate. Poleg gorenjega izida glasovanja so utemeljevali svoj izstop še s tem, ker so štrajkali delavci proti njih volji, torej je prišlo med njimi in volilci do nesporazumljenja, zato je treba na delavce iznova apelirati.

Na splošno začudenje mnogoštevilno zbranih poslancev je predlagal ministerski predsednik sam, da naj zbornica ne sprejme odložitve mandatov socialističnih poslancev na znanje. Ministerski predlog je bil enoglasno sprejet.

Slednjega dne so naznanili socialisti iznova, da ne obdrže svojih mandatov. Šele na to je sprejela zbornica izstop petnajstih socialistov iz poslaniške vrste na znanje.

Razpisane bodo kmalu nove volitve. Štrajk, ki so ga netili najbolj anarhisti, je povsodi končan. Nekateri listi trdijo, da je bil to tudi eden izmed glavnih vzrokov, da so odložili socialisti svoje mandate, ker hočejo priliko nove volilne borbe porabiti, da nastopijo odločno proti vsem takim delavskim „voditeljem“.

Praznik svobode na Ruskem.

(Zarota dekabrystov. — Nепrestani boji. — Njih končni uspeh. — Viharno pozdravljanje poslancev. — Prva seja dume. — Brzjavi iz jetnišnic. — Zahteva po amnestiji. — Zgodovinski pomen dume.)

Otvoritev prvega ruskega parlamenta, gadsudarstvenaja duma imenovan, ni samo najjasnejši trenotek ruske, ampak eden najpomembnejših dogodkov svetovne zgodovine sploh. Pričenši z dnem 14. decembrom 1825, ko se je pojavilo na Ruskem prvo politično gibanje v smislu moderne opozicije, a v obliki revolucionarne zarote proti neomejenemu samodržtvu, ko so se borili svobodoljubni ruski oficirji in

okrog, če pa bi to že storil, bi stopil v hišo svojih prijateljev in bi ga ne zapeljal ogenj v moji hiši, da bi se ustavil pri tujcu.

„Samo kak naseljenik more biti“, sem mislil sam pri sebi. V drugem času bi mi malo dobro došel tak obisk, zdaj pa sem se zelo razveselil živega človeka. — Vedel sem, da veseli plameni le prekmalu pogasnejo, da ostane na posled le nekaj žerjavice, iz katere hušne včasih modrikast ognjen jeziček — vedno redkeje, vedno počasneje... Potem bi bilo v jurti zopet vse tiho in temno in v moje srce bi se povračalo ono hrepenenje. V peči bi tlelo samo nekaj pod pepelom, kmalu pa bi izginilo in izmrlo tudi to. Zopet bi bil sam — sam celo dolgo noč, globoko, neizmerno, hrepenenje vzbujajočo.

Da prebijem morda noč s človekom, katerega preteklost zna biti oskrunjena s človeško krvjo, se nisem domislil. V Sibiriji bivajoči smo se navadili videti tudi v morilec človeka; če ravno ne spoznamo v njih po bližnjem spoznanju onega ideala „nesrečnikov“, ki nalomijo ključavnice, pokradejo konje ali pa razbijejo v temni noči svojemu bližnjemu črepinjo, vendar nas uči znanje z njimi razumevati mnogokrat tako različne povode in vzroke, ki privedejo

njim udano moštvo s carju Aleksandru I. udanimi polki in v tem boju tudi podlegli — v juniju naslednjega leta je plačalo pet zarotnikov — oficirjev, dekabrysti imenovani (dekabr = december) svoj drzni poskus s smrtjo, 88 jih je romalo v sibirske rudokope — s tem dnevom je bila otvorenja cela vrsta bojev za svobodo domovine. Na tisoče in tisoče hrabrih bojevnikov je počasi umiralo v sibirskih ječah, druge je zadela smrt na vešalih. Učeni ljudje kakor kmetje — kmetje so se n. pr. uprli od leta 1826—1854 nad petstokrat — so imeli pred seboj samo en cilj: politično prostost.

Ali polnile so se ječe, upirali so se polki, atentat je sledil atentatu, in kar se je zdelo še lani nemogoče in neverjetno — to se je zgodilo: brez šuma in ropota se je preustrojila ruska samovlada v ustavno državo, ki jo vodi ljudstvo po svojih poslancih. Duma ni carjeva popustljivost, ni njegova volja, duma je izvajana in drago poplačana s človeško krvjo.

Prav to zadnje dejstvo nam dela razumljivo ono spoštovanje in navdušenje, s katerim so pozdravili ruski narodi dan otvoritve dume, ki ga smatrajo povsem upravičeno kot praznik svobode.

Z razkošno slovesnostjo, s posvetnimi in cerkvenimi ceremonijami je bilo dano temu dnevu tudi zunanje znamenje. Vse šole in uradi, vse trgovine in tovarne v Petrogradu so bile zaprte, ljudje zbrani na tisoče in tisoče so stali ob dolgih ulicah in čakali poslancev. Po slovesnem pozdravu po carju, ki je sprejel in nagovoril poslance v zimski palači, obdan od carice in najvišjih državnih dostojanstvenikov, so se podali ljudski zastopniki v taviško palačo, nekdanjo last kneza Patjómkina, kjer je določen kraj njihovega zborovanja. Vihrale so zastave na hišah, in ko so se peljali poslanci odkritih glav v ekvipažah proti poslopju dume, jih je pozdravljalo ljudstvo v aklamacijah, ki jih še ni čul Petrograd. Prišedše mimo državnih ječ, so jih pozdravljali iz za zamreženih oken politični jetniki...

Prvo sejo je otvoril državni tajnik Friš, poudarjajoč najprej, kako velika naloga čaka poslance. Dana jim je popolna prostost izražanja in njih besede poneso časopisi po celi deželi, zato bo tudi ljudstvo njih delo pazno zasledovalo. Predsednikom dume je predlagal starega bojovníka za svobodo, moskovskega vseučilišnega profesorja Muromceva. Njegova izvolitev je bila enoglasno in z velikim navdušenjem sprejeta. Komaj pa zasede Muromcev svoj predsedniški stolec, že se oglasi poslanec Petrumkjevič za besedo. Predsednik ga pozove, naj stopi na tribuno. Povzdignjenim glasom javlja Petrumkjevič, da zahteva čast in dostojanstvo poslancev, da je posvečena prva prosta beseda onim, ki so žrtvovali za svobodo domovine svojo lastno prostost. (Viharno odobranje.) „Vse ječe so prenapolnjene; tisoče rok je povzdignjenih proti dumi, prosečih svobode,

človeka do svojih dejanj. Saj morilec vedno ne ubija; on živi še in čuti prav tako kakor vsi drugi — med ostalim tudi hvaležnost napram onim, ki ga sprejmejo sredi mrzle noči pod svojo streho. In če sem se seznanil z enim teh in dobil pri njem lepega in dobro osedlanega konja in na sedlu razne zavoje in vreče, je nastalo prav tako dvomljivo vprašanje, kdo je pravi lastnik konja, kakor na kakšen način si je pridobil njegov lastnik te razne zavoje.

Težke, s konjsko kožo obite duri jurte se odpro, skozi vrata je puhnil od zunaj oblak megle in k peči je vstopil tujec — visok, širokoplečat in postaven mož. Na prvi pogled sem spoznal, da ni nihče izmed Jakutov, če tudi je imel na sebi jakutsko obleko. Noge so mu tičale v svetlo belih škornjih iz konjske kože. Jakutski kaftan je imel ogrnjen preko ram tako, da mu je kril tudi ušesa, glavo in vrat pa je imel zavrt v dolgo ovijalo, katerega konca sta bila privezana okrog pasu. Suknja, ovijalo, kakor sploh vsa obleka tja do visoke kape, vse je bilo pokrito z debelo plastjo ivja.

(Dalje prih.)

in zato je dolžnost zbornice, da stori vse, da ne velja svoboda, ki je poplačana na Ruskem tako drago, nobenih novih žrtv več. Svobodna Rusija zahteva pomiloščenje zaprtih.“ Pritrjevanje brez konca in kraja je sledilo tem besedam.

Še značilnejša za sestavo zbornice je druga seja. Ko naznani predsednik, da je došlo dumi mnogo pozdravnih brzojavov tudi iz raznih jetnišnic, zahtevajo poslanci, da je te telegrame dobesedno čitati. Poslanci so sprejeli vsak brzjav z nepopisnim navdušenjem in kakor en mož so zahtevali osvoboditev zaprtih. „Amnestija! Amnestija!“ — ta klic ni hotel prenehati. Dva izmed poslancev sta nato predlagala, da naj se pošlje ujetnikom brzojavna zahvala v imenu dume. Sklep je bil enoglasno sprejet.

Možje, napolnjeni s takim duhom, so nam porok, da se je pričelo na Ruskem novo življenje. Amnestija političnih ujetnikov bo in mora biti prvi uspeh dume, in zatem se bo bližala korak za korakom svojemu cilju: svobodi domovine. Novo življenje na vzhodu pa bo imelo tudi na nas zapadne Slované svoj mogočni vpliv. Zora svobode, ki je pričela vstajati na vzhodu, bo zasvetila tudi na zapad. Kakor je pomenjala nekoč francoska krvava revolucija preobrat v Evropi, tako prihaja zdaj Evropa zopet v novo etapo: ruska revolucija dume bo segala preko mej svoje domovine.

K gibanju kmetov na Ruskem.

(Konec.)

Utis, ki so ga napravili ti sklepi drugega kmetskega kongresa po celi Rusiji, je bil nepopisen. Vse se je pričelo z največjo resnostjo in vnemo pečati s kmetskim vprašanjem, in razni politični voditelji so se podali med kmete, da prično z agitacijo tudi po tistih osamljenih in oddaljenih krajih, kamor še ni došel do sedaj glas kmetske zveze.

Kakor pa je zavladalo po eni strani splošno veselje, da se je pričel oživljati naposled celo kmet, tako je živela po drugi strani vlada v največjem strahu. Ker so kmetje javno zborovali, so ji bili znani vsi njih sklepi. In ker ni znala za drugo pot, je pričela zopet s starim sredstvom: z nasilstvi. Prvo, kar je storila, je dala zapreti tiste, ki so organizirali in agitirali za kongres, takoj za tem pa je začela s splošnim preganjanjem agitatorjev — bodisi kmet ali ne — po deželi. Z njimi je polnila ječe, kdor se ni skril ali ubežal, je poplačal svojo vnemo za kmetsko stvar z zaporom. V strahu pred štrajkom, ki bi se imel pričeti v tem mesecu, je poslala v vse nevarnejše kraje cele čete vojaštva in policije: vojaštvo si je naročila iz daljnega Vzhoda, policijo pa je pomnožila z nad petdeset tisoč možmi.

V gibanju ruskih kmetov pa se zlasti odlikujejo Ukrajinci. Ukrajincev ali Malorusi imenovani, živi na Ruskem okrog 28 milijonov in so po večini kmetskega stanu. Že pred štirimi leti so solidarno zahtevali, naj se razdeli zemlja med vse enako. Šli so nad svoje graščake in jim popolnoma mirno odvzeli zemljo in so jo na enake kose razdelili med seboj. Prezrli niso tudi graščaka pri tej delitvi, odmerili so mu toliko sveta, kakor ga je dobil vsak drug. Da ni bilo tako početje ruski vladi po godu, je umevno. Kmetje so poplačali ta svoj korak s krvjo, in nekaj časa se je zdelo, da je gibanje med Ukrajinci zadušeno. Ali komaj je prodrla v Ukrajino vest o prvem kmetskem kongresu v Moskvi, se je pričelo zopet novo življenje med kmeti. Spoznali so potrebo po organizaciji in zato so ustanovili v Kijevu, ki ga smatrajo lahko kot glavno mesto Ukrajine, poseben organizatorični odsek, ki je imel nalogo, sklicati na dan 18. novembra 1905 vseukrajinski kmetski shod v Kijev. (Ukrajinski ali maloruski jezik se nekoliko razlikuje od rusčine, odtod tudi posebna organizacija. Ukrajinci smatrajo sebe kot samostojen narod.) Obenem so si ustanovili svoje glasilo „Hliborob“ t. j. poljedelec, kmet, ki je pričelo izhajati pred dobrim pol letom (v oktobru lanskega leta.) „Hliborob“ je bil proglašen kot osrednje in glavno glasilo vseukra-

jinske kmetske zveze. V tem listu so pozivljali sokmete, naj pristopijo k zvezi, kar ni ostalo brez posledic. Vas za vasjo je pristopila, občina za občino je predlagala svoje zahteve za kongres ukrajinskih kmetov. In zanimivo je vedeti, da je zahtevala malodane vsaka kmetska občina ne samo radikalne izpremembe agrarnega položaja, ampak tudi izpolnitev vseh narodnih teženj Ukrajincev (stališče teh napram ruski vladi je kakor stališče Slovencev napram c. kr. avstrijski vladi, in celo slabše) in kot neobhodno potrebno: samoupravo, avtonomijo Ukrajine.

Vse te različne zahteve so obelodanili v centralnem glasilu zveze in v listu, ki so ga izdajali Ukrajinci paltavske gubernije „Paltavščina“. Kot primer, kaj in kako so zahtevali kmetje, naj navedemo nekaj točk iz „Paltavščine“. Tako so n. pr. pisali kmetje iz pirjatskega okraja: „Mi kmetje iz občine Semenivka, okraj Pirjatin, gubernija Paltava, zbrani na velikem sestanku dne 18. novembra 1905, smo se posvetovali o svojem težkem položaju in ugibali, kje in kako bi bil izhod iz tega. Naposled smo sklenili sledeče: Carjev manifest z dne 17. oktobra 1905 nam daje prostost vere, besede, shodov in društev, to se pravi, mi imamo pravico, ne da bi morali pleniti in povzročati nemirov in ne da bi se z nasilstvi pregrešili osebam in imetju graščakov, sporočiti dumi (parlamentu) vse naše krivice, kako jih je odpraviti, da se izboljšajo naše stanovske razmere.

Mi smatramo kot neobhodno, nepreklicno in nujno potrebno, da se uveljavi sledeče postavnim potom:

1. Vsa cesarska, uradna in samostanska zemljišča pridejo v last države, ne da bi bilo treba plačati zato kake odškodnine; ravno tako preidejo v državno last vsa zemljišča zasebnikov, in sicer pod pogoji, ki jih postavi bodoči parlament v sporazumljenju s splošno kmetsko zvezo.

2. Pravico do zemlje ima vsak, kdor jo hoče obdelovati.

3. Naj ne bo pri nas v bodoče nobenega plemstva več, ne grofov, ne baronov, ne knezov, ne meščanov, ne kmetov, ampak vsi naj postanejo enaki državljani.

4. Policijo kakor administrativne oblasti je odpraviti, ravno tako staroste v občinah. Kar pa je treba uradnikov in oseb, ki naj skrbijo za javni red, te naj si izbere ljudstvo samo.

5. Ljudske, srednje in visoke šole naj so odprte vsakomur in ne samo bogatinom; šolski pouk plačuj država.

6. V vseh nižjih kakor višjih šolah se mora poučevati v jeziku, ki ga govori ljudstvo v Ukrajini, torej v ukrajinskem.

7. Vojaška služba naj trpi povsodi le dve leti, ker se navadi vojak v tem času vsemu, kar potrebuje.

8. Duhovnike si naj izbere in voli ljudstvo samo.

9. Vse davke, posredne kakor neposredne je odpraviti in vpeljati je pravično obdačenje, ki odgovarja dohodkom. Davek naj se določi po prejemkih. Kdor ima več, plača več; kdor ima manj, plačuje tudi manj davkov.

10. V občinskem kakor v okrajnem zastopu naj dobe svoje mesto vsi stanovi.

11. Sodnike, ki morajo biti nezavisni, voli ljudstvo.

13. Volitve v vsa zastopstva, kakor tudi v ukrajinski deželni zbor in v dumo, morajo biti splošne, enake, direktne in tajne.

Poleg tega, kar navajamo v točkah te resolucije, imamo še mnogo različnih potreb, v katerih podrobnosti se ne moremo spuščati na tem mestu.

Končno smo sklenili, da se pridružimo s svojimi zahtevami tako naši ukrajinski kmetski zvezi, zato pristopimo h kmetskemu odboru v Kovalivu, okraj Pirjatin, in smo odposlali v ta odbor pet mož iz svoje srede.

Podobno so se glasili tudi sklepi vseh drugih kmetskih shodov.

Centralni odbor kmetske zveze, ki je imel svoj sedež v Kijevu, je delal vse predpriprave za kongres ukrajinskih kmetov. Na tisoče pozivov, ki so klicali kmete na 5. januar 1906 v

Kijev, je šlo po deželi. Ali ravno v istem času je izbruhnil poštni in telegrafni štrajk, dalje železniški, kar je vse delo neverjetno otežilo. Koliko kmetskih občin je bilo, ki jih ni bilo na noben način mogoče obvestiti o nameravanem kongresu. Ali ne samo to: vlada je odločno izjavila, da ne pripusti takega zborovanja na noben način in razglasila je še malo prej izjemno stanje v Kijevu in okolici. Osrednji odbor ukrajinskih kmetov v Kijevu je videl, da je vsako zborovanje pod takimi razmerami nemogoče, da čaka tiste, ki bi prišli vzlic temu, ali ječa ali smrt — zato je sklenil preložiti kongres na poznejši čas.

S takimi nasilnimi sredstvi hoče zagovziti vlada gibanje ruskih kmetov, ker ne pomisli, da prodira tudi hudournik tem srditeje in ljuteje naprej, čim stre ovire, ki mu zastavljajo prosto pot...

Položaj na Ogrskem.

Wekerle na Dunaju.

Ogrski ministrski predsednik Wekerle se je podal na Dunaj, kjer ga je sprejel vladar v poltretji uri trajajoči avdijenci. Wekerle je poročal o političnem položaju na Ogrskem in obenem predložil osnovne misli, na podlagi katerih naj sestavi krona svoj prestolni govor, s katerim misli otvoriti ogrsko zbornico na torek dne 22. majnika.

Franc Jožef I. v Pešti.

Vest, da je namenjen kralj sam v Budapešto, kjer otvori tudi parlament, je dala raznim madžarskim nestrpnikom dovolj prilike, pokazati svoje pristno madžarstvo. Tako so se izjavili nekateri poslanci, da ne prestopijo praga kraljeve palače v Pešti, ako vihra tam kaka druga zastava razen madžarske trobojnice.

Hrvatsko.

(Sabor.) Hrvatski sabor si je volil predsednikom zagrebškega odvetnika dr. Bogdana Medakovića, predsednika srbske samostalne stranke, kandidata opozicije, z 49 glasovi, 46 glasovnic je bilo praznih. Za prvega podpredsednika je bil izvoljen dr. M. Starčević z 44 glasovi, 51 glasovnic je bilo praznih, 17 virilistov ni prišlo k glasovanju; za drugega podprednika je bil izvoljen poslanec dr. Mirko Grahovac z 48 glasovi, 47 glasovnic je bilo praznih. — Sprejet je bil predlog dr. Franka, naj se pomilosti pod prejšnjim sistemom obsojene politične kaznjence. Predlog je podpirala vsa opozicija. Vodje koalirane opozicije Grga Tuškan, dr. Bogdan Medaković in dr. Franko Potočnjak so bili predvčerajšnjim v Budimpešti zaradi razburjenja, ki je nastalo med Madžari, ko se je zaznalo, da namerava stopiti opozicija v gotovih slučajih v zvezo s stranko prava proti madžaronski stranki. Kakor se čuje, se bo vlada postavila izven strank in poizkušala v deželnem zboru od slučaja do slučaja dobiti zase večino.

(Razpust sabora.) Razni listi so poročali, da meni vlada razpustiti sabor in razpisati nove volitve, ki bi se vršile na način, kakor so se godile pod tiranskim banom Kuhenom in deloma tudi pod sedanjim, Pejačevićem.

Bosna.

(Krvavi spopadi.) V Zenici 48 km od Sarajeva ima vlada svoje premogovnike, v katerih dela 524 rudarjev. V bližini se nahaja še dvoje tovarn, ki sta obe privatni podjetji. V eni, kjer izdelujejo papir, dela 200, v drugi za železne izdelke pa okrog 500 delavcev. Vsi ti delavci pa so silno slabo plačani in zato so zahtevali povišanje svojih plač za 35 %. Ker jim je povedal okrajni zastopnik, grof Brandis, da ne dožive povišanja plače in jih obkladal z izbranimi priimki, so pričeli delavci štrajkati. Razburjenost je narastla, ko so se prikazali vojaki z nasajenimi bajoneti. Ker so prelomili nekateri nemški delavci štrajk in ostali na svojih mestih, so jih hoteli drugi prisiliti, da nehajo. Pred tovarno se je vnel vsled tega z orožniki prepir. Delavci, vsi Slovani, so jih pričeli s kamenjem, ker so jim žandarmi zapirali pot v tovarno. Kmalu nato so žandarmi oddali eno

salvo, katere posledica je bilo čvetero mrtvih, 6 težko in 7 lahko ranjenih. Po mestu vlada nepopisno razburjenje. Pričakovati je še krvavejših dogodkov.

Nižavstrijska.

(Na Dunaju 30.000 zidarjev brez dela.) Dunajski stavbeniki so obrnili kolo: pričeli so oni s štrajkom. Zavezali so se, da jenjajo z delom pri vseh stavbah, ker se jim zdi, da postajajo zahteve zidarjev vedno večje. Vsled tega je blizu 32.000 zidarjev brez dela. Osrednja organizacija zidarjev je odredila, da naj odpotuje čimveč zidarjev drugam. Vsled tega je na kolodvorih nepopisna gneča. Uradniki imajo dela, da ne vedo, pri čem so, vagonov zmanjkuje, ker ni bil na to nihče pripravljen. Vsled tega so tudi stavbeniki malo poparjeni, kajti da zapuste zidarji mesto, tega niso pričakovali, marveč so menili, da jih pridejo prositi dela in ob tej priliki bi jim znižali dnevno plačo. Kako se razvije štrajk nadalje, hočemo poročati prihodnjic.

Galicija.

(Proti žlahti.) Minulo nedeljo je bil v Lvovu velik miting (shod), ki se ga je udeležilo nepričakovano mnogo oseb, tako delavcev, kakor izobražencev, tako da je bil utis najglobokejši. Na dnevnem redu je bila točka: Nasprotniki volilne reforme in socialna demokracija. Govorilo je čvetero govornikov: trije moški in ena ženska. Govore so ves čas prekinjali viharji kliči: „Živio revolucija! Živio splošni štrajk!“ Po shodu je bil velik obhod po mestu. Pred spomenikom velikega pesnika Adam Mickjeviča je govoril socialist Hankjevič. Ko je omenjal kmetski štrajk, ki zna ugonobiti vso žlahto, je bilo pritrdjevanje brezkončno. Ko so odpeli Czerwony Sztandar (= Rdeča zastava) so se demonstrantje v najlepšem redu razšli. Policieje ni bilo videti nikjer.

(Kmetje štrajkajo.) V desetih vaseh so pričeli kmetje štrajkati. Delo na graščinskem polju počiva. Zahtevajo pred vsem povišanje plač. Oblasti so poslale v te kraje cele kompanije vojakov in orožnikov, dasi so kmetje popolnoma mirni. Nekateri graščaki (žlahta) so prosili namestnika, da bi jim poslal arestante in rezerviste, ki bi obdelovali zemljo mesto kmetov!

Šlezija.

(Spopad med Nemci in Čehi.) Čehi v Opavi so priredili minulo nedeljo v svoji „Besedi“ narodno slavnost. Po veselici so se hoteli podati v skupni vrsti skozi mesto v okolico, kjer se je vršil lani veliki češki tabor. Za njih namero pa je policija še pravočasno zvedela in jim zaprla pot. Čakali so Čehi tudi Nemci. Ko so Čehi prišli, se je vnel kmalu pretep. Letele so palice in kamenje, vmes je posegala policija, tako da je na vseh treh straneh več ranjenih. Troje Čehov celo tako, da je moralo posredovati rešilno društvo. Aretiranih je precej Čehov in en sam Nemec.

Rusija.

(Novo ministrstvo.) Rusija je dobila povsem nove ministre. Na mesto Viteja je prišel Goremkina, notranje ministrstvo je prevzel Stolipin, zunanje ministrstvo, ki je je vodil dozda znani Lambsdorf, je prevzel sedanji poslanik na danskem dvoru, Izvoljski.

(Nobenih svečanosti.) Mesto Petrograd je hotelo prirediti na čast poslancem slovesen večer, poslanci pa so povabilo odklonili, češ da se ne udeležijo nobenih veselice, dokler niso pomiloščeni zaprti.

(Kmetjski poslanci.) Kmetje niso naročili svojim v dumo odhajajočim poslancem družega, kakor sledeče: „Več zemlje. V drugem ravnajte po svoji vesti in po svojem prepričanju, ali gorje vam, če se vrnete brez zemlje.“ Največ teh poslancev spada h vsruski kmetski zvezi. Vseh kmetskih poslancev je nad 200.

(Adresa dume.) Poseben odsek je izdelal adresu na carja, ki je prišla še do prvega čitanja. Adresa zahteva predvsem splošno in enako volilno pravico, nadalje popolno preustrojitev upravnih oblasti, ki delajo danes, kakor se jim zljubi, dalje naj se odpravijo naredbe,

ki omogočujajo razglas izjemnega stanja in prekega sode, dalje nedotakljivost osebe in svobodo besede, tiska in zbiranja, enakopravnost vseh meščanov, odstranitev vseh stanovskih pravic, izvesti najboljše reforme glede kmetijskega položaja, ne ovirati delavcem, da se stanovski organizirajo, dati enakopravnost vsem narodom, ki bivajo v Rusiji, pred vsem pa popolno pomiloščenje vseh političnih jetnikov. (Teh je okrog 90.000.)

Anglija.

(Osemurni delavnik — dosežen.) V angleški poslanski zbornici je bila sprejeta tudi v drugem branju vladna predloga, ki določa, da je uvesti stopnjevanje delavni čas v rudokopih tako, da bo trajal samo osem ur na dan.

Nemčija.

(Plača poslancem.) Nemški državni zbor je sprejel tudi v drugem čitanju zakon, ki določa poslancem letne plače v znesku 3000 mark (= 3600 K) in prosto vožnjo na vseh nemških progah v času, ko zboruje parlament.

Švedija.

(Izdatki za vojaštvo.) Stokholmski državni zbor je dovolil 22 milijonov kron za sezidanje vojašnic. Svota je razdeljena tako, da bo plačana v štirih letih. (Ker ima Švedija le pet milijonov prebivalstva, pride na vsako glavo nad štiri krone tega novega davka.)

Francija.

(Štrajk.) V tovarnah za avtomobile po čiva delo, in sicer v onih, ki leže ob posenskih provincijah. Stavkujočih delavcev je okrog 25.000. Tem so se pridružili tudi kovinski delavci, dalje izdelovalci kotlov. Vseh tovarn, ki so prizadete pri tej stavki, je več sto. Lastniki in solastniki vseh tovarn, okrog 800 po številu, so sklenili, da ne sprejmejo zahtev štrajkujočih. Tovarne čuva vojaštvo. Nekega korporala, ki se je pridružil delavcem, so razorožili in zaprli na ukaz poveljujočega častnika.

(Afera Dreyfus.) Afera francoskega častnika Dreyfus (izg. Dreyff) pride v nov štadij. Najvišje sodišče je odredilo revizijo procesa. Kakor znano, so igrali pri tej stvari klerikalci svojčas nečuvno ulogo.

Štajersko.

Dr. Korošec — kandidat.

V Mariboru, dne 15. maja 1906.

Kar smo slutili z neko posebno gotovostjo, se je zgodilo. Zaupni shod v Celju je imenoval s 63 glasovi mariborskega duhovnika in urednika Slovenskega Gospodarja, dr. Korošca kandidatom za bivši Žičkarjev mandat.

Da je bil uspeh glasovanja tak, temu se ni čuditi. Deloval je prvič pritisk poslancev, drugič pa je povzročila tak izid malomarnost — izraz je na pravem mestu — tistih naših prvakov, ki so imeli nalogo, sklicati zaupnike. Da se ni slednje zgodilo, leži na dlani. Celjski voditelji so se obrnili edino le na politična društva s pozivom, naj imenujejo in odpošljejo svoje zaupnike v Celje. Ta privilegij so si imenovana društva, skoro vsa pod vlado naše, kranjskemu klerikalizmu vedno bolj udane duhovščine, tudi izborna izkoristila: odtod podoba udeležnikov in uspeh glasovanja. Da zadene krivce in so krivce tega postopanja v tako važnih zadevah najstrožja graja, o tem ne more biti dvoma. Vprašanje seveda zopet nastane, ali je zaupni shod ali pa je vodstvo kompetentno odločati o vprašanih kandidature.

Danes je pri nas politični položaj tak, kakor včasih vreme. Dolgo se že nabira, na obeh straneh so siti „sloge“, ali vzlic temu drug drugemu očitajo, da jo hoče prelomiti in kršiti. „Slogo rušijo“, zapiše „Slov. Gospodar“. „Slogo rušijo“, ponovi klerikalni „Slovenec“ iz Kranjske. „Slogo rušijo“, ponove trepetaje zastareli celjski prvaki, kakor da se podira veselje, in vendar se ne gre za nič drugega, kakor za golo — frazo, kajti naša sloga je v svojem bistvu že davno porušena, in kar žrtvujejo danes tej na ljubo v Celju, ni drugega kakor žrtev Mariboru

t. j. onemu klerikalnemu duhu, ki ga inspirira vodja kranjskega klerikalizma dr. Šusteršič našemu Korošcu in ki ga ta izdaja nekoliko predelanega v svojem Slovenskem Gospodarju.

S tem pa nikakor ne smemo trditi, da niso morda gotovi celjski krogi res uverjeni, da je mogoče ohraniti status quo tudi še poslej. Kajti nikdar še niso blesteli naši prvaki prevelikega političnega spoznanja, in nesreča je hotela, da so bili naši klerikalni krogi v političnem oziru še vsikdar premetenejši od njih. Naši zastopniki kranjskega klerikalizma — v tem krogu je najodličnejši dr. Korošec — so znali izrabiti slogov v svojo korist in zato se tudi zdaj tako napenjajo, da bi se stvar vsaj oficijelno ne kršila. Čim dlje namreč taka sloga, tem več uspehov žanjejo brez truda. Zato je varovanje sedanjega položaja prav tako v korist klerikalizmu, kakor je v škodo svobodoljubni politiki v naših krajih.

Da pa smo prišli tako daleč, so največ krivi naši dosednji politični voditelji. Zanimanje za politiko jim ni bilo drugega kakor iskanje svojih lastnih interesov in koristi. Zato je današnja naša politika brez pozitivnega programa, sami ne vemo, kaj hočemo in na čem naj delamo. Pokazana nam ni ne pot ne cilj, vse politično delovanje je bilo le svrha v ponajveč osebne namene. Le tako je bilo mogoče, da smo prišli do današnje podobe naše sloge. Da smo imeli kak pozitiven program, bi morali zastopniki kranjskega klerikalizma že davno povedati, kako stališče zavzemajo k temu ali onemu vprašanju. Tega pa ni, zato jim tudi ni bilo treba nikdar povedati nobenega stališča, nikdar, kaj pravzaprav hočejo, ker tudi naši naprednjaki tega niso vedeli ne znali. Voda je bila kalna in lov vedno bogatejši za one, ki so znali bolje ribariti.

Izid zadnjega zaupnega shoda v Celju ni torej nič iznenadil, da pa ni pri nas napredna misel protiverska, dokazuje kandidatura vojniškega župnika Voduseka. Vodusek je kandidiral na izrecno željo in prošnjo nekaterih celjskih naprednih krogov. Mož res ni slep pristaš dr. Šusteršiča, ali pa je za poslaniško mesto sposoben, je drugo vprašanje, če tudi se ne da tajiti, da imamo celo vrsto poslancev, katerih sposobnost ni prišla pri njih izbiranju — žal — nikdar v resno vpoštevanje.

Nepobitno dejstvo pa je, da se je pričel z dr. Koroščevo kandidaturo naš položaj izdatno izpreminjati. Priča temu bo izid glasovanja!

Protikandidat. Čujemo, da je mnogo delavcev in obrtnikov sklenilo, da ne volijo dr. Korošca, temveč oddado svoje glasove na ime celjskega ključavničarskega mojstra Ivana Rebeka. Za njegovo kandidaturo se je izrekel tudi javni ljudski shod v Trbovljah, ki se ga je udeležilo okrog 4—500 oseb.

Andrej Vodusek je prejel na zaupnem shodu 29 glasov, njegov protikandidat 63. Župnik Vodusek je sicer tudi duhovnik, vendar v vsakem oziru spoštovanja vreden, navdušen narodnjak in ne klerikalec. To so pa lastnosti, ki jih lahko iščeš po dnevu s prižgano lučjo in še najbrž brez uspeha.

Rebekova kandidatura. Vedno več poročil dobivamo, da meni dosti volilcev oddati svoj glas obrtniku Iv. Rebeku iz Celja mesto duhovniku dr. Korošcu iz Maribora.

Volitve v Celju. Pri volitvah v naš mestni zastop za III. volilni razred so zmagali Nemci. Prodrlo je vseh njih osem kandidatov. Protikandidatov od slovenske strani ni bilo, zato ni bila nobena umetnost zmagati.

Celje — v nevarnosti. Tako kriče Nemci, ker je kupil vrli radeški narodnjak Volavšek takozvani Pauserhof na celjski Ringstrasse št. 9. Posebno jih je bolela slovenska trobojnica, ki je vihrala s te nekdanje nemške posesti.

Celjske porote. Pred celjskimi porotniki se je pričela v soboto obravnava zoper 36letnega posestnika Pavla Arzenška iz Soteske pri Šmarju pri Jelšah, ki je z arzenikom zastupil svojo prvo ženo ter se pet tednov po njeni smrti poročil z drugo. Obtoženi zločina ne taji, trdi pa le, da je mislil ženo z arzenikom — ozdraviti. Obsojen je bil na vešala.

Izpred celjskega sodišča. Sodnijsko postopanje proti Pavlu Kekiču, ki je bil obdolžen, da je v Ameriki ponarejal avstrijski denar, je ustavljeno. Proti Kekiču se je vršila pred meseci obravnava, ki je vzbujala velikansko zanimanje. Kot priča bi imel nastopiti neki Sič. Zagovornik Kekičev, dr. Karlovšek, je takrat naglašal, da spada pravzaprav Sič na zatožno klop. Ponudil je tozadevni dokaz resnice, ki se je med tem v Ameriki dognal. Dokazalo se je, da je Sič glavni krivec in da je nedolžen Kekič, ki je celo leto po nedolžnem sedel v preiskovalnem zaporu.

Izlet v Dobrno. Vsa narodna društva Saleške doline prirede na nedeljo dne 17. junija skupni izlet v Dobrno. Naj bi našla ideja društvenih izletov povsodi najživahnejši odziv!

Iz Gornjesavinske doline nam pišejo, da ne bodo volili Korošca, temveč župnika Voduseka v Vojniku. Korošec je svojčas kmete v Šmartnem pri Gornjem gradu hujskal proti šoli — kar pa je zanje imelo slabe posledice. Zadnjič sem govoril z nekim kmetom o kandidaturi Koroščevi in mi je ogorčen rekel: „Ali niso nobenega boljšega našli; tega Korošca pa že ne bom volil, rajši doma ostanem.“ Vprašal sem ga, ali je zato proti Korošcu, ker je duhovnik. „O, ne!“ mi odgovori, „ne zato, saj sem tudi za Žičkarja bil, pa Korošec se meni zdi premlad in...“ Ko sem pa omenil Voduseka, pa je vsak rekel: „Tega pa, tega!“ Tukaj bodemo volili g. Voduseka.

Narodna slavnost v Šoštanju se je izborna obnesla. Vzlic grozečim oblakom se je nabralo v Šoštanju nad 500 ljudi. Prišlo je tudi mnogo društev bodisi korporativno ali po svojih zastopnikih. Ljudska veselica je bila namenjena v prid prvi ljudski knjižnici na Spodnje Štajerskem. Vsa hvala pa gre zlasti neumornim prirediteljem.

Brežice. Shod političnega društva „Sava“ za brežiški in sevniški okraj se je vršil minulo nedeljo ob ogromni udeležbi. Poslancev kljub izrecnim prošnjam ni bilo nikogar. Zato ni bilo čuda, če se je tako njih postopanje obsojalo. Vsi govorniki so storili svojo dolžnost v polni meri, torej jim gre vsa zahvala. Na predlog brežiškega dr. Ivan Benkoviča je bila sprejeta rezolucija enako se glaseča oni sklenjeni od zaupnikov v Mariboru in Celju in od javnega zborovanja društva „Naprej“ v Celju ob burnem odobravanju, po kratki debati tudi odstavek, da imajo štajerski slovenski poslanci izstopiti iz „Slov. Zveze“, ako bi v njej ne našli energične dejanske podpore in solidarnosti za uresničenje naših zahtev za pomnožitev koroških in štajerskih slovenskih mandatov in dostavek, da naj poslanci glasujejo zoper volilno reformo v sedanji obliki.

Nevihta s točo, ki je povzročila na sadju in žitnem polju največjo škodo, je razsajala na ptujskem polju. Tla so bila nekaj časa kakor pobeljena.

Izlet v Ljutomerske gorice napravijo prihodnji četrtek, na praznik Vnebohoda, učenci ormoške sadje-vinorejske in poljedelske šole, dalje učitelji in vinogradniki obeh sosednjih okrajev. Sestanek izletnikov je na četrtek zjutraj v Ljutomerski viničarski šoli.

Velika slavnost v Rušah. Slovensko pevsko društvo v Ptuj priredi na povabilo podravske podružnice slovenskega plan. društva v nedeljo dne 15. julija, ob slovenski meji v narodnih Rušah, veliko pevsko slavnost. Ker so take prireditve zlasti na obmejnih krajih neprecenljive vrednosti, je nujno potrebno, da bo udeležba na tej pevski slavnosti čim večja. Slavna društva in ostalo občinstvo, ki se namerava udeležiti te prireditve, stori s tem več, kakor vsak shod ali časopis. Za slavnost se pripravljajo z vso vnemo in požrtvovalnostjo tudi ruški vaščani in njih vrle žene. Prostor slavnosti je izbran sredi vasi. Veliko udeležencev je že priglašanih. Do svidenja v narodnih Rušah, naši obmejni trdnjavi!

Španski sleparji so prenesli svoj delokrog iz Kranjske k nam. Menda ga ne bo med nami, ki bi sedel na njih limanice in se dal ujeti za nekaj kron. Španski sleparji naj obdrže svoje zaklade rajši za se.

Celjski denarni zavodi. Klerikalni „Slovenec“ iz Ljubljane piše: „Celjski slovenski denarni zavodi, o katerih je nedavno pisal kamniški „Naš list“ ostro kritiko, so takrat prepredili na naš doslej neznani način nadaljevanje obljubljenih člankov o gospodarstvu „Hranilnice“ in „Posojilnice“. Sedaj pa piše celjska „Deutsche Wacht“, da so se v l. 1905. vloge pri „Južnoštajerski hranilnici“ znižale za 251.519 K, pri „Posojilnici v Celju“ pa nad en milijon kron. — Mi nismo dobili letnega poročila o teh zavodih, zato bilježimo to vest s sklicevanjem na avtorja. Pridržimo si stvar pojasniti na podlagi letnih poročil. Sicer pa že danes lahko povemo, da sta oba slovenska denarna zavoda solidna nad vsakim dvomom in da je nižji čisti dobiček pripisati temu, ker se je znižala obrestna mera, kar je v prid izposojevalcem. Na drugi strani je pa poslovanje vodstva teh zavodov v marsičem tako, da so razne pritožbe res opravljene“. — Take stvari zahtevajo od prizadete strani stvarnega in obširnega pojasnila. Želimo, da bi se ustreglo temu čim prej, kajti ni velmož največja modrost — molčanje.

Akad. tehn. društvo „Tabor“ v Gradcu si je izvolilo na I. rednem obnem zboru dne 9. t. m. nov odbor, ki se je sestavil sledeče: Predsednik: iur. Franjo Kotnik, podpredsednik: iur. Gustav Čokl, tajnik: phil. Franjo Robar, blagajnik: med. Mirko Černič, knjižničar: iur. Slavko Weixl, gospodar: iur. Svobodin Lipša, namestnika: tehn. Ciril Kraigher in iur. Lojze Lešnik, pregledniki: phil. Ivan Prekoršek, iur. Josip Pučnik in med. Hugon Robič.

Poličane—Podplat. Za to železniško zvezo se je zavzel z vso vnemo slovenjebistriški okrajni zastop.

Nadležen mrčes. Kakor javljajo, se je pojavilo v ptujski okolici izvanredno mnogo gosenic. K temu piše Domovina: Kako hvaležni bi bili kmetje umnim sadjerejcem, ki bi jim praktično pokazali, s kako majhnimi stroški in majhnim trudom se odstrani ta golazen meseca februarja in marca, ko jih še prebiva na stotine in stotine skupaj v svojih pajčevinastih gnjezdih. Dolg kol, na koncu pritrjena majhna steklenica, pavola in majhno spirita, to je vse, kar se rabi in opravi se vse enako dobro, kakor z najumetnejšimi napravami. — Pri vsaki kmetski hiši je gotovo tudi majhna svetilka, kakor jo rabijo po leščerbah ali pa takozvana kuhinjska „lufka“, kjer gori petrolej ali pa olje brez cilindra. Gospodje sadjerejci in gospodje učitelji, pokažite to ljudem, kako se rabi in storili jim bote veliko dobroto.

Koroško.

Koroške zahteve. Odbor kat. pol. in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem je sklenil sledečo resolucijo: „Koroški Slovenci prej kakor slej z neupogljivo odločnostjo zahtevamo, da nam volilna reforma zagotovi vsaj dva sigurna mandata; vse slovanske državnozbornice poslance, zlasti pa „Slovansko zvezo“, pozivljamo, da odkrito in jasno nastopijo za to našo zahtevo in brezobzirno branijo pravice in obstanek obmejnih Slovencev, in da glasujejo proti volilni reformi, ako se naši docela pravični in skromni zahtevi ne ugodijo. Referentu za Koroško, gosp. dv. sv. dr. Ploju, se izreka za njegovo možat nastop o priliki njegovega razgovora z novim ministrskim predsednikom princem Hohenlohe odkrita zahvala in se ga nujno in iskreno prosi, da hodi po tej poti neustrašeno naprej, in da za nobeno ceno ne odneha od zahteve vsaj dveh mandatov za koroške Slovence.“

Štajerski poslanec za Korošce. Dr. Friderik Ploj je povedal ministrskemu predsedniku, da bodo on kakor njegovi ožji somišljeniki iz Štajerske brezpogojno pristali na tem, da dobi Koroška dvoje sigurnih mandatov, v nasprotnem slučaju glasujejo, kakor tudi so drugače odkritosrčni zagovorniki splošne in enake volilne pravice, proti volilni reformi.

V Velikovecu priredi kat. pol. in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem v ponedeljek t. j. 21. majnika političen shod, ki naj bo protimanifestacija shodu, ki so ga priredili

pred dvema tednoma Nemci in socialisti, kjer so govorili v prid zakonski reformi in prosti šoli.

Narodni Dom v Velikovecu dobi slovenski napis, kar bi se bilo moralo že davno zgoditi. Slovence, ki prihajajo sem, ne bo treba več zamažiti te slovenske hiše, kakor se je večkrat zgodilo. Velikovški Slovenci se redno shajajo vsaki torek zvečer v klubovi sobi. Vsak Slovenec in Slovenka, ki prilično posetijo Velikovec, je dobro došel.

Huda nesreča je zadela Hlevnikovo hišo v Trpecah. Gospodinja in sin gresta z vprežno živino na polje. Mati zadaj, sin pa spredaj. Kar se zasveti, zagrmí in udari. Ko se ozre sin nazaj, vidi mater in eno kravo ležati na tleh. Sin Matej Filer priskoči, vzdigne mater ter jo trese, a bila je rajna od strele zadeta in na licu mesta mrtva. Poginila je tudi ena krava, med tem ko se drugi ni zgodilo ničesar.

Ulom. V Dolih pri Borovljah so vdrli lopovi v trgovino gospoda Šmita in mu odnesli do 200 K denarja in nekaj klobas, ki so jih pokrmili domačim psom, da niso lajali. Sledu ni nobenega za njimi.

Duhovniške vesti. Letos praznuje pri nas čvetero duhovnikov 25-letnico svojega službovanja, čvetero 50 letnico, eden — upokojen vojaški župnik Jakob Schmidt — celo svojo 60-letnico.

Nemška nestrpnost. Komaj so zvedeli tukajšnji Nemci, da namerava napraviti vlada na novi progi, kolikor je bo teklo po slovenski zemlji, dvojezične napise, so zagnali po svojih listih vsled tega velik vrišč in krik. Tudi celovski občinski svet je sklenil proti temu enoglasno resolucijo. Žalostno, če bi zlezla vlada pred takimi kričarji pod klop!

Nestrpnež Kotz umrl. Eden najšovinističnejših nemških deželnih poslancev Koroške, milštatski župan Daniel Kotz je umrl. Bil je zastopnik splošnega volilnega razreda v okraju Špital-Trg.

V Dolinčicah pogrešajo Pavlo Lizej. Sumijo, da je šla v Dravo. Dekle, ki je bila vrla Slovenka, je bolehalo že delj časa na umu in si je najbrž v blaznosti končala življenje. Oblekla se je ponoči v praznično obleko in odšla neznano kam. Sled naj kaže proti Dravi.

Mlekarskih zadrug, ki so v slovenskih rokah, šteje danes Koroška šest.

Celovec — Bistrica. Nova železnica se bo najbrž otvorila koncem maja in sicer bodo vozili vlaki samo do Bistrice v Rožu. Zadnje dni so preskušali mostove. Iz Celovca je odšel vlak s tremi najtežjimi lokomotivami, katerim sta bila pridejana dva težka tovorna vozova in voz za komisijo. Teža tega vlaka je znašala 500 ton. Vlak je vozil do Bistrice in nazaj.

Primorsko.

Opatija in Slovani.

(Nekdanja ribiška vas. — Prve večje stavbe. — Vedno bujnejši procvit letovišča. — Nemški priseljenci zadobivajo vedno močnejša tla. — Nemški denarni zavodi. — Zasluge dr. Binderja, pa nemštvo v Opatiji. — Nevarnost zaradi občinskega zastopa. — Prepozno kesanje.)

Le malo bo Slovencev, ki bi ne poznali Opatije več ali manj. Saj beremo vsak hip v naših listih, da se je nastanila kaka imenitna oseba v tem letovišču. Ali tam, kjer stoji danes ta krasni kraj, je stala pred kakimi 60. leti še borna ribiška vas. Ubogim ribičem se niti sanjalo ni, da bodo stale na tem z grmovjem poraščenem kraju še kdaj tako krasne in drage palače. Toda pogledjmo malo, kako se je vršil razvoj Opatije.

Prvo večje poslopje je zgradil tu l. 1844. reški patricij J. vitez pl. Scarpa. Sezidal si je vilo Angiolino, ali še dolgo po tem začetku se ni dvignilo nobeno večje poslopje izza opatijskih lovorov. Šele leta 1883. so pričeli z zidanjem krasnega hotela Quarnero, ki leži prav tik morskega obrežja. Ko je bil Quarnero dozidan, je počastil Opatijo nadvojvoda Albreht. Leto zatem cesarjevič Rudolf s soprogo Štefa-

nijo. Njima na čast so zgradili leto pozneje velik hotel Stefanie. S tem pa je bil prodrt prvi zid in letovišče se je bliskovito dvigalo. Leto za letom so rastle iz tal nove vile in hoteli, prav kakor gobe po dežju. Tujei, izvečine Ogri, Nemci in Čehi so pričeli prihajati v Opatijo kar trumoma. Najrajši so prihajali v zimskem času. V naslednjem hočemo podati kratek pregled števila obiskovalcev, iz katerega je razvidno, kako silno narašča število letoviščarjev od leta do leta:

leta 1883/84 je bilo	1412	obiskovalcev
„ 1888/89 „ „	3449	„
„ 1893/94 „ „	8266	„
„ 1898/99 „ „	14.834	„
„ 1903/04 „ „	23.223	„

Krasen napredek. Ali tudi tukaj se je pokazala tista prirojena jugoslovanska mlačnost in nezmožnost, izrabiti zaklade svoje dežele v svoj prid.

Ko se je spoznala zdrava lega morskega letovišča Opatije in njegovo milo podnebje, na eni strani zavarovano od visokih gor, na drugi strani pod vplivom morja, so vreli tujei vedno močnejše v ta kraj, krepit si svoje zdravje, poleti s kopanjem v morju, pozimi z uživanjem toplega podnebja. Vsi narodi, zlasti pa Nemci, ki so povsodi zraven, kjer se obeta kaj dobička, so izpredvideli prav kmalu, da ima Opatija krasno bodočnost. Nemški podjetniki, trgovci, obrtniki, izvoščeki, delavci itd. so vreli kar trumoma semkaj. Pričeli so z zidanjem vil in hotelov. Ker pa je manjkalo priseljenim Nemcem za take stvari, ki stanejo ogromno denarja, potrebnih sredstev, so ustanovili nemški denarni zavodi v Opatiji svoje podružnice. Zadostovalo je torej, kdor si je kupil s svojim denarjem zemljišče, denar za zidanje so mu posodile banke prav rade. Tako so si gradili Nemci v Opatiji palače, delali krasen dobiček, izpodirvali domačine, a obenem so si gradili močno vsenemško trdnjavo ob Adriji na slovensko-hrvatskih tleh.

V svrhu političnega združenja in medsebojne zveze so si ustanovili najprej svoje pevsko društvo Quarnero. Izborni nemški agitator iz Kranjske, realni profesor dr. Jos. Binder se je pripeljal vsako soboto na večer v Opatijo, da je poučeval tu naseljene Nemce v petju, a jih obenem politično izšolal in organiziral. Kar je bilo potrebno za društvo, vse so mu dali na razpolago ljubljanski Nemci. Če se ne motimo, jim je darovala nekaj inventara tudi ljubljanska nemška tvrdka za pohištvo Mathian. Potem so si napravili Nemci še svojo nemško šolo (krasno, v najmodernejšem slogu sezidano poslopje; eden nemških učiteljev je prevzel pouk v petju mesto dr. Binderja) in otroški vrtec, v katerega hodijo žal — znamenje naše brezmejne brezbriznosti — tudi slovanski otroci. Da bo imela Opatija še bolj vsenemški značaj, so sezidali tudi lepo protestantovsko cerkev, za katero je daroval tudi naš dobri cesar, kot veren katoličan, ne malo svoto 5000 kron. In sedaj grade nemški redovniki še katoliško nemško cerkev in samostan. (Opatija ima namreč dosedaj cerkev, v kateri se bere maša v slovanskem in ne v latinskem jeziku.)

Politiško so bili nekaj časa priseljenci tiho, a letos, ko so menili, da so se dovolj okrepili, so pri občinskih volitvah javno nastopili. Opatija je združena z Volosko v eno občino, zato so združeni Hrvatje in Slovenci sijajno pometli s priseljenci. Pa kako se razvijejo te stvari v bodoče, se ne ve. Ko bi zahtevali Opatijčani ločitev Opatije od Voloske, torej samostojno občino? Potem imajo Nemci zagotovljena I. in II. razred, Hrvatje in Slovenci pa le III. Pa tudi na Voloskem bi bili potem Hrvatje in Slovenci v nevarnosti pred Italjani.

A pot do zmage je začela pripravljati Nemcem tudi vlada. Včasih so bili c. kr. uradniki izvečine Slovenci in Hrvatje. Pa sedaj? Vodja pošte v Voloski in Opatiji je še Slovenec in tudi drugih uradnikov je še nekaj Slovanov, ali vse drugače je pri politični oblasti. In ta ima za politični razvoj ene ali druge stranke velik pomen. Tu kaže vlada vso svojo politiko. Letos je bil prestavljen glavar dr. Alf. pl. Manussi-Montesole, Italjan, v Trst, in na

njegovo mesto je prišel Nemeč, dr. Herman baron Kopfniger, ki bo tudi najbrže podpiral nemško politiko ob Adriji.

Tako stoje stvari v Opatiji in Voloskem. Slovani, posebno pa še mi Jugoslovani spimo. Koliko krasot in bogastva imajo naše pokrajine, a mi jih ne znamo izkoristiti, ali si jih pa ne upamo. Čakamo, da pride tujec in nam vzame, kar je našega, da si polni s tem svoj žep! Zato ni Nemečem zameriti, če trdijo s tako gotovostjo, da nismo mi Slovani za kaj višega, nego le za plug in motiko. Slovanska moč vzdrami se vendar enkrat, dokler ni prepozno! Prepozno kesanje ne pomaga, kajti zvoniti po toči je zamujeno!

Dve novi ladji. Lojd prične graditi v svojem arzenalu dvoje novih ladij, namenjenih za Levanto. Vsaka bo imela 3000 ton in bo veljala 3 in pol milijona kron.

Bolezen v Gorici. Že več časa razsaja v Gorici škrlatica. Pouk na šolah še ni ustavljen. Izprva niso bile zdravstvene oblasti prav nič pozorne, dokler se ni bolezen že močno razširila.

Čuvajte otroke! V Trstu je padel s prvega nadstropja triletni Franc Žnidaršič in se tako pobil, da je kmalu nato umrl v bolnici.

Pod voz je prišel v Gorici 14letni deček M. Modere iz Kremberga ter si zdrobil nogo. V bolnici so mu odrezali nogo.

Proti nravnosti na otrocih, starih 6—10 let, se je pregrešil 49letni dninar Alojzij Bukovec iz Trsta. Tržaško sodišče mu je prisodilo 10 mesečno ječo.

Velik nasilnež je že 45krat predkaznovani, komaj 34 let stari Gorjup iz Gorice. Ko ga je hotela prijeti policija v Tržiču, je opletal tako besno okrog sebe, da ga je ustrahovala jedva cela četa javnih organov.

Kranjsko.

Klerikalni shod v Vipavi. Dr. Šusteršič je govoril na znani način zopet minulo nedeljo v Vipavi. Demagoštvo je in ostane njegov princip. Vedno povdarja, da dela za ljudstvo, in se dela, kakor da je vse zastonj. Vsakokrat namreč pozabi povedati, koliko tisočakov mu je že znosilo to ubogo in zatirano, od liberalcev zapuščeno, od vlade prezirano ljudstvo. Sijajna resnica vsega, kar je povedal dr. Šusteršič, pa so bile njegove zadnje, z obéudovanja vrednim patozom izrečene — dr. Š. bi bil izboren kome-dijant! — besede: „Vi z nami, mi z Vami“. Resnično: prej mora od ljudstva nekaj imeti, potem šele gre z njim; zato pa: če nam vi ostanete zvesti, ostanemo vam tudi mi. Nekaj zgage so hoteli delati na shodu liberalci. Če niso nameravali družega, bi bilo bolje, da so ostali doma.

Poročilo o shodu na Visokem in o občinskih volitvah v Šenčurju priobčimo v prih. številki.

Občina brez župana. Jeseniška občina je vsled obstrukcije liberalnih občinskih svetnikov še vedno brez župana. Trikratni poskus volitev se je ponesrečil. Ker zadene odsotne odbornike kazni, bo stala ta obstrukcija še nekaj lepih kron. (Večino v tem odboru so si pridobili klerikalci s tem, da so se zvezali z Nemeč!!) Vsled nerednih razmer v jeseniški občini trpe tudi drugi občinski posli.

Ravnatelj meščanske šole v Postojni je postal dosedanji učitelj meščanske šole na Krškem, Josip Brinar. Za isto mesto je prosil tudi ljubljanski učitelj Luka Jelenc, toda vsled neke ministerske naredbe, glasom katere je za ravnatelje meščanskih šol imenovati le učitelje, ki so službovali na meščanski šoli, se ni mogel dež. šolski svet nanj ozirati.

Zveza slovenskih pevskih društev je imela minulo nedeljo v Ljubljani svojo četrto skupščino, katere se je udeležilo po svojih zastopnikih 21 pevskih društev. Iz blagajniškega poročila posnemamo, da ima zveza 809 K 89 v. gotovine in da je imela za lansko leto 1020 takih pevcev-članov, ki so svojo udnino vplačali. Makso Cotič iz Trsta, dr. Hen. Tuma iz Gorice in koncertni vodja Matej Hubad so posegli v debato zaradi boljših pevskih učnih moči. Matej Hubad naznanja, da sestavlja knji-

žico kot navodilo za začetni nauk v glasbenem šolanju. Dr. Tuma meni, naj bi vplivala društva v mestih z dobrimi pevovodji z v z g l e d o m na pevška društva manjših krajev. Samostojni predlog nekega društva, naj bi se zvezina pravila nekoliko izpremenila, ni prišel na razpravo, ker je stavil dr. Tuma formalni predlog, naj se pride preko te točke na dnevni red, zlasti še, ker bi ostala pravila tudi po izpremembah v bistvu ista. Na predlog Ivana Kocmurja se vrši prihodnja skupščina v Trstu, kjer se priredi ob istem času velik koncert. V upravni odbor je bil voljen predsednikom zopet prof. Anton Štritof, podpredsednikom dr. Vlad. Ravnihar, pevovodjem Mat. Hubad, njegovim namestnikom Hilarij Benišek; poleg tega še 12 odbornikov in 2 preglednika. Odboru je bila izrečena za poslovanje v minulem letu iskrena zahvala. — Naj bi ne bilo slovenskega pevskega društva, ki bi ne bilo član zveze. Nizka letna udnina omogoči vsakemu pevcu pristop.

Štrajk v Ljubljani. Delavci v pivovarni nemških podjetnikov, bratov Kosler, nadaljujejo s stavko, ker jim noče podjetje zvišati sramotno nizkih plač. Ob tej priliki bi radi opozorili slovenske gostilničarje kakor tudi p. n. občinstvo, naj zahteva vsikdar in povsodi le pivo če ne slovenskih, pa vsaj slovanskih pivovaren in naj dosledno odkloni pivo nemških podjetnikov, zlasti pa takih, ki so si sezidali tovarne na slovenskih tleh in izkoriščajo slovensko delavno moč na brezmejni način, pri tem pa si delajo lepo premoženje.

Na brzojavni poziv. V Ljubljani stacionirani bateriji 3. in 4. divizijskega topničarskega polka sta odšli v jutro minule sobote na brzojavni poziv k strelnim vajam na Ogrsko.

Zadružna zveza v Ljubljani daje radevolje vsa pojasnila in vspeled za prvi avstrijski zadružni shod, ki se vrši na Dunaju pred binkoštnimi prazniki, t. j. med 28. in 31. majnikom. Častno predsedstvo ima poljedelski minister. Interesentje naj se vsled važnosti dnevnega reda obrnejo čim prej na imenovano zvezo, ker je želeli, da bi bilo tudi od jugoslovanske strani nekaj udeležbe.

Velik požar. Predpretečeno nedeljo je pokončal požar Moste pri Mokronogu. Okrog polenajste ure ponoči se je prikazal plamen. Uničil je ogenj dvema gospodarjema hiše, štirim pa vsa gospodarska poslopja. Živina je zgorela skoro vsa. Najstrašnejše je pa, da je zgorel v ognju 6letni Alojzij Borštinar. Trije bratje so spali na hlevu, 8letni Karol in 17letni Jožef. Alojzija pa niso mogli dobiti iz ognja, pač pa druga dva, vsa ožgana, ki sta vsled opeklin že umrla.

Revček Andrejček v Ribnici. Ribniška Narodna Čitalnica priredi to nedeljo, 20. t. m., gledališko igro Revček Andrejček. Pričakovati je obilo uspeha.

Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani v prid kolekujejo vse svoje uradne spise z narodnim kolekom vsled sejinih sklepov občine: Vič pri Ljubljani, Kog pri Središču, Kropa na Gorenjskem, Srednjavas v Bohinju, Dol pri Hrastniku in Kratina pri Ljubljani. Živele, ki ste se tako hitro vdale družbinim prošnjam. Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda. V Ljubljani, dne 12. majnika 1906.

Most čez Savo. Novi most čez Savo pri Černučah so izročili preteklo soboto z običajno slovesno otvoritvijo prometu.

Slovenskih mlekarskih zadrug ima do danes Kranjska sedemdeset. Vseh skupaj jim imamo Slovenci 140.

Gasilna društva. Kranjska šteje zdaj 160 gasilnih društev.

Slovensko akad. društvo „Slovenija“ na Dunaju si je izvolilo na prvem občnem zboru tek. tečaja 11. maja t. l. sledeči odbor: stud. phil. Fran Mravljak predsednik, stud. med. vet. Ivan Lesničar podpredsednik, stud. iur. Josip Agnelletto tajnik, stud. phil. Fran Bradač knjižničar, stud. med. Andrej Jenko blagajnik, stud. iur. Iv. Debenjak arhivar, stud. med. Viktor Slamnik gospodar. Pregledniki: cand. phil. Anton Lovše, stud. phil. Josip Breznik, stud. phil. Ludovik Cimperman. Namestnika: stud. iur. Ernest Kobe, stud. med. vet. Fran Prislan.

Izvestja deželne zveze za pospeševanje prometa tujcev na Kranjskem. Tujei iz raznih krajev vprašujejo pri naši zvezi, kje bi se na Kranjskem dobila poletenska stanovanja. Zato smo sklenili, da bomo enako kakor druge zveze ustanovili kataster t. j. pregled vseh stanovanj in sob, ki so na celém Kranjskem tujcem na razpolago. V interesu in v korist vseh imetnikov je torej, da nam čimprej naznanijo svoja stanovanja po številu sob in kuhinj, če pripadajo k tem ter tudi cene in sicer za dan, mesec ali celo sezono. Namen tega katastra je, da imamo stanovanja za tujce v evidenci in da vsled tega lahko vsakemu postrežemo. V začetku ne bomo sami posredovali in oddajali stanovanj, ampak bomo vprašajoče tujce samo obvestili, naj se naravnost obrnejo na lastnika. Že to je v korist za imetnika stanovanj, ker se s tem olajša tujski promet. Kajpada je lastnikom na voljo dano, da sami oddajajo v najem in da niso vezani na ceno, ki so jo nam označili; to je prepuščeno njih dogovoru s tujcem. Ta pregled napravimo brezplačno kakor tudi korespondenco s tujci. Glavna stvar je, da se vsi interesentje oglašijo, da bo kataster pregleden in popolen. Tudi posestnike hotelov in gostiln prosimo za tozadevne podatke, ker imajo ti gotovo največ koristi od tujcev. Prosimo tudi, da se nam naznanijo sploh vsa stanovanja brez ozira na to, so li letos že oddana ali ne, ker bo ta kataster služil tudi za bodoče sezone. Pisarna deželne zveze je v hotelu Lloyd vis-a-vis hotela Union, uradne ure so od 3—5 popoldne.

Slovensko akad. društvo „Ilirija“ v Pragi. V. redni občni zbor slovenskega akad. društva „Ilirija“ v Pragi se vrši dne 21. maja 1906. ob 8. uri zvečer v Narodnem domu. Slovanski gostje dobrodošli!

Posredovalnica služb gostilniške za-druge v Ljubljani, Gradišče št. 7, naznanja, da potrebuje več natakarice, kuharice in služkinj za splošna dela. — Priporočljivo je, da se gostilniški uslužbenci vseh kategorij marljivo oglašajo v zadružni posredovalnici. Posredovanje za posle je brezplačno.

Ošpice. Ljudska šola v Spodnji Idriji je zaprta radi ošpic. Pouk se prične šele prihodnji ponedeljek, 21. maja.

Smrtni strah je prestala 60letna Ana Cemič iz Krške vasi. Šla je v vrbino brežiške graščine rezat vrbice. Vrbino obdaja Sava kroginkrog kot kak otok. Komaj je Cemič nekoliko časa rezala vrbice, je začela Sava naraščati. Vsa v strahu je hotela brž ko mogoče domov, a bilo je že prepozno, ker voda je nastopila že tako visoko v jarku, da ga starka ni mogla več prebresti. Čakala je torej, da voda upade, a vse zastonj. Klicala je na pomoč, a v bližino ni bilo nikogar. Tako je v groznem strahu prebila tri dni in dve noči in bila je že pripravljena na smrt, ko so tretji dan po Savi prišli splavarji in začuli njene klice ter jo rešili z velikim trdom gotove smrti.

Pazite na otroke. Minuli petek, ko so se igrali otroci na železniški progi blizu postaje Preserje, je pridiral poštni vlak in zadel 2letnega delavčevega sina Grdino tako, da ga je vrgel v stran in si je otroče zlomilo levo nogo in se na glavi močno telesno poškodovalo. Ko so ga peljali v Ljubljano, da bi ga oddali v deželno bolnišnico, je med potom umrl. Truplo ponesrečenčevega je bilo prenešeno v mrtvašnico k Sv. Krištofu.

253 litrov vina po hribu. Gostilničarki na Šmarni gori so peljali 253 litrov obsegajoči sod vina. Že blizu vrha pa se prevrne sod iz voza in zleti po hribu navzdol, kjer se je zaletel ob močno bukev. Sod se je razbil in vino je steklo po hribu.

Posledice domačega prepira. V Soteski pri Toplicah se je po nekem prepiru s svojimi starši zabodel žagarjev sin Alojzij Repar 5krat z žepnim nožem v obližje srea in se zgrudil na tla. Sicer je precej prišel zdravnik na pomoč, vendar ni dosti upanja, da bi bilo mogoče rešiti Reparja, ki leži v agoniji.

Pismonoša pobegnil. Neznano kam je pobegnil iz Podnarta ondodni pismonoša Franc Šlibar, ki je odnesel strankam večje in manjše vsote denarja, oškodoval pa tudi pošto precej.

Brezskrbno

družinsko srečo garantira najvažnejša knjiga o preoblagodarjenju z otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja diskretno proti 90 v. v avstr. poštah znamkah ga. A. Kaupa, Berlin S. W. 296 Lindenstrasse. 50.

Tri goldinarje velja poštni zabojček brutto 5 kilo (okoli 50 do 60 kosov) **toaletnega mila (odpadkov)** lepo sortiranega z vijoličnim, rožnim, heliotrop, mošusovim, šmarničnim, breskvinim itd. duhom. Razpošilja proti povzetju podjetje Manhattan Budapešta, VII. Bezeredy ul. 3.

Vir zdravja so brezalkoholne pijače

mej temi s pomočjo

Maršnerjevih šumečih limonadnih bonbonov okus malin, citron, jagod, črešenj, dišečih jagod prirejene

šumeče limonade nedosežne.

Edino pristne s to varstveno znamko.

Vsakoletna poraba nad 40 milijonov.

Edini izdelovalec

Prva češka akcijska družba orientalnih sladkornih in čokoladnih izdelkov

Kraljevi Vinogradi, prej A. Maršner.

Češko posteljno perje po nizki ceni!

5 kilo: novo naskubljeno K 9-60, boljše vrste K 12-—, belo puhasto naskubljeno K 18-—, K 24-—, snežnobelo puhasto naskubljeno K 30-—, K 36-—. Razpošilja se franko po povzetju. Zamenja se ali vzame nazaj proti povrnjeni poštini. 24

Benedikt Sachsel, Lobes 369. P. Plzen, Češko.

Zakonito zavarovano.

Vsako ponarejanje in ponatiskovanje kaznjivo.

Edino pravi je

Thierryjev balzam

le z zeleno znamko z nuno.

Staroslaven, neprekosljiv zoper motenje prebavljanja, krče v želodcu, koliko, prehlajenje (katar), prsne bolezni, influenco itd. itd.

Cena: 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika posebna steklenica s patent. zamaškom K 5.— franko. Thierryjevo centifolijsko mazilo splošno znano kot „non plus ultra“ za vse še tako zastarane rane, vnetja, poškodbe, ture in otekline vseh vrst. — Cena: 2 lončka K 3-60 franko razpošilja le proti predplači ali povzetju 19

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini.

Brošuro s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko. Dobiva se skoro v vseh lekarnah in medic. drogerijah.

10.000 parov čevljev! 4 pari čevljev samo gld. 2-60.

Vsled ugodnega nakupa velikih množin se oddaja za nizko ceno: 1 par čevljev za gospode, 1 par za dame, črne ali rujave za zavezati, z močno zbitimi podplati, nov. oblika, 1 par modnih čevljev za gospode, 1 par za dame z obšivom elegantne in lahke. Vse 4 pare za gld. 2-60. Pri naročilu zadostuje dolgost. Pošilja proti povzetju. Razpošiljalnica obuval Kohane, Krakov 110. Kar ni prav, se zamenja.

**„Naš List“
Zahtevajte**

5 kron in več zaslužka na dan!

Iščejo se osebe obeh spolov, ki bi pletle na naših strojih. — Preprosto in hitro delo vse leto doma. — Ni treba znati ničesar. Oddaljenost ne škodi nič in blago prodamo mi. 17

Družba pletilnih strojev za domače delavce

Tom. H. Whittick & Co.

Praga, Petrske námesti 7-254. Budapešta, Havas utca 3-254.

Linec o/D.

Ces. kralj. privil. tov. za kav. sur. 16. grud. 1880, št. 13120.

Cenjenim gospodinjam priporočamo najtopleje

pravi : Franckov: pridatek k kavi

kot najboljši kavni surogat, izdelovan iz tozemskih surovin

v domači tovarni

Henr. Francka sinov

v Zagrebu.

Varstvena značka.

D. X 7871 Mz. 06 I.

J. W. L.

6dlikovana v Parizu s častnim križcem, diplomom in zlato medaljo.

Patentirana v 30 državah.

Streha prihodnosti!

Cementna zarezna strešna opeka

iz portland-cementa in peska

Praktična! Lepa!

Trpežnejša in bolj lahka streha, kakor iz vsake druge vrste strešnih opek iz ilovice.

Edini izdelovatelj za Kranjsko:

Janko Traun

izdelovatelj cementnin na Glincah pri Ljubljani.

Tiskovine

za industrijo, trgovino in obrt od navadnega trgovskega zavitka do obširnega cenika. Tisk umetniških razglednic. Postrežba točna.

TISKARNA KNJIG IN UMETNIN A. SLATNAR V KAMNIKU

IZVRŠUJE NAJRAZNOVRSTNEJŠE ENO- IN VECBARVNE TISKOVINE IN SPREJEMA V TISK TUDI NAJOBSEZNEJŠA DELA. □ □ IZVRŠITEV VEDNO □ PRIZNANO LIČNA IN PO ZMERNIH CENAH. □

Založništvo

„Našega Lista“ s priloženo „Kamničan“ in „Slov. Gospodinja“ ter „Oglasnika“.

Trgovina s papirjem in pisalnimi potrebščinami.

Knjigoveznica.